

LES VIES DEL CONEIXEMENT

(28/02/2009)

Nogensmenys que la reflexió, la conceptualització, l'argumentació, buscar constantment la veritat o realitat de les coses, de l'entorn, ens separa dels altres éssers vivents i ens dóna especificitat als humans.

La filosofia des del seu origen, vol ser font del coneixement com diu el seu nom, però també aviat es perfilà com una manera de cercar la felicitat i l'equilibri anímic. En la història de la Humanitat, s'han anat desenvolupant sistemes filosòfics del pensament que ens poden ajudar a entendre els nostres mals, atès que també són una cerca dels camins de la felicitat. Malauradament acostumem a llegir poc, desconexem tot l'esforç acumulat pels nostres antecessors en la vida i que ens poden ajudar a recobrar el nostre equilibri personal.

Sempre podem intentar trobar un sistema filosòfic que s'adigui a la nostra manera de ser, aquesta és la tesi del popular llibre: "Més Plató i menys Prozac" de Lou Marinoff, un filòsof que defensa la utilitat dels filòsofs com psicoterapeutes. En una altra línia i d'una manera paral·lela, tenim els llibres d'autoajuda, possiblement el seu èxit és que funcionen com un *reader-digest* de l'experiència acumulada i es combina el sentit comú, les fórmules o consells pràctics amb el sacseig emocional.

La ciència i la seva metodologia destaca avui en dia com la font més racional del saber, d'aïtal manera que molts la viuen com l'única deu, i defensen que tot allò que no és científic és irracional o irreal. Ciència i filosofia han anat de bracet al llarg de la història contradient-se o complementant-se; delimitant llurs àmbits d'actuació quan no convergeixen en l'objecte d'estudi o interès. Unes de les discussions al llarg del temps ha estat la distinció entre l'ideal i allò real, entre la idea i la cosa (res). Tenim la impressió que l'objecte d'interès de la ciència està en l'àmbit de la realitat i el de la filosofia o les lletres en general, en l'àmbit de les idees. Què passa si ho examinem de més prop?. Veiem que les definicions de la ciència són genèriques, es refereixen a allò que les coses tenen en comú, les fan homogènies, ens donen de manera clara i exacte la *idea* de la cosa, per tant diríem que és idealisme. Un senzill exemple m'ajudarà a explicar allò que vull dir.

Posem l'exemple de la rosa. Què diu la ciència: "*flor del roser, de la família de les rosàcies... amb cinc sèpals, de fulles dentades... etc.*". Què diuen les lletres, la poesia: "*No la toques ya más, que así és la rosa*" (Juan Ramon Jiménez). Quina de les dues expressions ens dóna l'essència (l'ésser) de la rosa que suposadament tenim al

davant. Jo diria que la segona. La definició científica és comuna per a totes les roses (la idea de la rosa, per tant, idealisme). L'expressió literària vol adequar-se a la rosa real que tenim al davant, en la seva diversitat individual, amb tot el seu encant, olor, color, l'única i individual rosa, per tant, realisme, ("essencial heterogeneïtat de l'ésser" com diu Antonio Machado, el filòsof - poeta). Paradoxa?

Entrem així en unes noves fonts del coneixement, les creatives: literatura, poesia, la intel·ligència emocional. La creació literària en totes les seves facetes ens ajuda a analitzar la vida, els sentiments, les passions, a entendre moltes de les nostres reaccions vers els altres. Els aspectes emocionals són tant o més importants que els racionals, així gaudim d'una altra perspectiva en l'aprehensió de la realitat, del què són les coses. Crear i recrear la nostra vida, en el sentit ortegí del terme, nosaltres i les nostres circumstàncies. Nosaltres som allò que fem amb les coses, amb la realitat, i ho fem de forma lliure, alterant aquesta realitat de manera dialèctica i aquesta realitat canviada, ens obligarà a actuar creativament d'una altra manera (Hegel). No hi ha seguretat, ni en la ciència ni en la filosofia ni en la vida en general. Voldríem seguretat en tot: en la vida pública, privada, laboral, salut, econòmica, religiosa, ideològica, meteorològica, geològica...que tot funcionés com un rellotge, però els rellotges també s'espatllen.

Quan les coses semblen que no ens van bé o que no estem bé, és molt recomenable usar totes les fonts de coneixement racionals, emocionals, creatives. No tancar-nos en el "jo" sinó obrir-nos a les circumstàncies i canviar-les si convé, com ha fet històricament la humanitat de manera individual o col·lectiva. Per això cal llegir i fer-nos rics de coneixements acumulats. Val la pena.